

บทคัดย่อ

การประกวดหนังสือและรางวัลวรรณกรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาหนังสือและส่งเสริมการอ่าน รางวัลหนังสือดีเด่นประจำปีในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เป็นรางวัลวรรณกรรมระดับชาติของไทยที่ดำเนินสืบเนื่องมากกว่าสี่สิบปี และมีหนังสือที่ได้รับรางวัลจำนวนมาก การวิเคราะห์นวนิยายและสารคดีที่ได้รับรางวัลในด้านผู้แต่งและเนื้อเรื่องอภิป้องการสำรวจ หนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติในห้องสมุดต่างๆ สะท้อนให้เห็นข้อจำกัดของหนังสือที่ได้รับรางวัลและทำให้รู้สภาพที่เป็นปัญหา ซึ่งต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพเหล่านี้มีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

Abstract

Book contests and book awards are important to the promotion of books and reading. The National Book Award given during the National Book Week in Thailand has been in existence for over forty years, and a large number of books have been selected. An analysis of the books awarded both fiction and non-fiction, in terms of author and content and a survey of their availability in libraries reveal that these quality information resources are still not put to the best use by the public.

ศูนย์วิทยพักร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ กับการเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพ National Award Books as Quality Information Resources

สุพรรณีย์ วราทร*

บทนำ

การมอบรางวัลวรรณกรรมเป็นกิจกรรมซึ่งนานาประเทศตระหนักในความสำคัญด้านการพัฒนาหนังสือและการอ่าน คุณค่าของรางวัลวรรณกรรมที่เด่นชัดได้แก่ การให้กำลังใจผู้อยู่ในวงวรรณกรรมในการสร้างผลงานที่ดีและเผยแพร่ผลงานของตน การกระตุ้นฝ่ายผู้ผลิตให้ผลิตหนังสือที่ดีมากยิ่งขึ้น และการส่งเสริมวรรณกรรมที่ดีโดยเฉพาะที่ได้รับรางวัลให้เป็นที่รู้จัก อย่างไรก็ตามคุณค่าของรางวัลวรรณกรรมอาจแตกต่างกันตามสภาพวงการหนังสือและการอ่านของประชาชนในแต่ละประเทศ ประเทศที่มีการผลิตหนังสือมากและมีการแข่งขันกันสูง รางวัลวรรณกรรมมีผลในการกระตุ้นการพิมพ์หนังสือน้อยกว่าการดึงดูดความสนใจไปยังหนังสือเด่นที่ได้รับรางวัล แต่สำหรับประเทศที่มีการผลิตหนังสือน้อยเช่นประเทศไทย รางวัลวรรณกรรมนอกจากจะเป็นเครื่องมือส่งเสริมและให้กำลังใจผู้สร้างผลงานวรรณกรรมและผู้ผลิตหนังสือในการผลิตหนังสือที่ดีมีคุณภาพ ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการอ่านและใช้ประโยชน์จากหนังสือที่ดีเหล่านั้นแล้ว ยังเป็นเสมือนภาพสะท้อนตลาดหนังสือและการประพันธ์ของชาติอีกด้วย

การประกวดหนังสือและรางวัลวรรณกรรมในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการยกย่องวรรณกรรมที่แต่งดีมาเป็นเวลานานนับตั้งแต่ พ.ศ.2450 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ตั้งโบราณคดีสโมสรขึ้น เพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี การศึกษาและการประพันธ์ ในด้านการประพันธ์นั้น มีการเลือกสรรหนังสือที่แต่งดีทั้งหนังสือเก่าและหนังสือที่แต่งใหม่ เพื่อจัดพิมพ์ขึ้นใหม่และยกย่องให้เป็นวรรณคดีและเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวาง ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการจัดตั้งวรรณคดีสโมสรขึ้นเมื่อ พ.ศ.2457 เพื่อพิจารณายกย่อง

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสือที่แต่งดีในประเภทต่างๆ และมอบรางวัลให้ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 มีการประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กโดยราชบัณฑิตยสถาน (นวลจันทร์ รัตนากร, ชูติมา สัจจามันท์ และมารศรี ศิวรักษ์ 2529 : 1-14)

การยกย่องส่งเสริมวรรณกรรมในปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากหน่วยงานราชการแล้ว สถาบัน สมาคม และองค์กรภาคเอกชนก็ได้มีบทบาทจัดประกวดวรรณกรรมและมอบรางวัล ซึ่งมีทั้งรางวัลที่จัดเป็นครั้งคราวและรางวัลที่จัดเป็นประจำทุกปี รางวัลวรรณกรรมที่มีความสำคัญที่สุดระดับชาติของไทย คือ รางวัลหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปีต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ พ.ศ.2515 จนถึงปัจจุบัน

สืบเนื่องจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้ประกาศในปี ค.ศ.1972 (พ.ศ.2515) เป็นปีหนังสือสากล (The International Book Year) เพื่อให้นานาชาติตระหนักในความสำคัญของหนังสือในการนำความเจริญมาสู่สังคมและบุคคล และก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติ ประเทศไทยในฐานะสมาชิกขององค์การยูเนสโกได้ดำเนินการเพื่อสนองนโยบายนี้ โดยจัดงานปีหนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2515 และมีการดำเนินงานในโอกาสนี้หลายลักษณะ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหนังสือของชาติโดยตรงได้แก่ โครงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติและโครงการประกวดหนังสือดีเด่น ทั้งสองโครงการนี้มีการดำเนินการร่วมกัน โดยมีการจัดประกวด หนังสือและมอบรางวัลหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติเป็นประจำทุกปี (คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ 2540 : 7)

การประกวดหนังสือดีเด่นประจำปีในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติของไทยในปัจจุบันเป็นกิจกรรมที่จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อส่งเสริมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสือทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้แต่ง สำนักพิมพ์ ผู้พิมพ์และผู้จัดจำหน่าย ให้ผลิตผลงานที่ประณีต มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อสังคมให้มากขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ และเพื่อช่วยให้ผู้มีหน้าที่เผยแพร่หนังสือสู่ผู้อ่าน ซึ่งได้แก่ บรรณารักษ์ นักสารนิเทศ สื่อมวลชน ฯลฯ รวมทั้งผู้อ่าน มีทางเลือกในการหาหนังสือที่มีคุณภาพ และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ในแต่ละปีคณะกรรมการประกวดหนังสือดีเด่นจัดทำระเบียบการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับผู้มีสิทธิส่งหนังสือเข้าประกวด ประเภทหนังสือที่เข้าประกวด คุณสมบัติของหนังสือที่ส่งเข้าประกวด การตัดสินและรางวัล ประชาสัมพันธ์ไปยังสำนักพิมพ์ สื่อมวลชน และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดพิมพ์หนังสือ เพื่อให้ผู้สนใจจัดส่งหนังสือเข้าประกวด ซึ่งในปัจจุบันมีการประกวดหนังสือทั้งสำหรับเด็กและผู้ใหญ่รวม 9 ประเภท หนังสือสำหรับผู้ใหญ่มีการประกวด 4 ประเภท ได้แก่ สารคดี นวนิยาย กวีนิพนธ์และ เรื่องสั้น หนังสือสำหรับเด็กมี 3 ประเภท ได้แก่ หนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน (อายุ 3-5 ปี) หนังสือสำหรับเด็กเล็ก (อายุ 6-11 ปี) และหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 12-14 ปี) นอกจากนี้ยังมีหนังสืออีก 2 ประเภท คือ หนังสือการ์ตูนและหนังสือสวยงาม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2541 : 42-43)

การพิจารณาตัดสินมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน เมื่อมีผู้ส่งหนังสือเข้าประกวดแล้ว คณะกรรมการจะจัดทำรายชื่อหนังสือจำแนกตามประเภท จัดส่งหนังสือให้คณะกรรมการผู้มีความเชี่ยวชาญด้านหนังสือแต่ละประเภทพิจารณา กรรมการทุกคนต้องอ่านหนังสือที่ส่งเข้าประกวดทุกเรื่องแล้วพิจารณา

ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด และมีการประชุมแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อตัดสินชี้ขาดให้หนังสือได้รับรางวัลดีเด่นและรางวัลชมเชยตามคุณสมบัติที่เหมาะสม หรืออาจพิจารณาไม่ให้รางวัลหากปรากฏว่าหนังสือที่ส่งเข้าประกวดมีคุณสมบัติไม่ถึงขั้นที่สมควรได้รับรางวัล ต่อจากนั้นจึง เผยแพร่ผลการตัดสินต่อสื่อมวลชน

แนวทางการพิจารณาหนังสือเพื่อมอบรางวัลตามที่กำหนดไว้ในระเบียบการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี มีดังนี้ (คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ 2540 : 4)

1. สารคดี พิจารณาเนื้อเรื่อง แนวความคิด ความสมเหตุสมผล ความถูกต้อง ท่วงทำนองการประพันธ์ ความเพียรพยายามในการประพันธ์ สาระประโยชน์ และภาพประกอบ
2. นวนิยาย พิจารณาเนื้อเรื่อง วรรณศิลป์ และสาระประโยชน์
3. กวีนิพนธ์ พิจารณารสทริยภาพ จันท์ลักษณะ และแนวคิด
4. หนังสือรวมเรื่องสั้น พิจารณาเนื้อเรื่อง วรรณศิลป์ และสาระประโยชน์
5. หนังสือสำหรับเด็ก พิจารณาคุณค่า สาระประโยชน์ที่เด็กจะได้รับเพื่อการดำรงชีวิต และส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การใช้สำนวนโวหารและ ถ้อยคำ วิธีเรียบเรียง ความเหมาะสมกับวัยของเด็ก การออกแบบรูปเล่มและภาพประกอบ
6. หนังสือการ์ตูน พิจารณาเนื้อเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อเรื่องและภาพ และ สาระประโยชน์
7. หนังสือสวยงาม พิจารณาคุณค่าเชิงศิลปะจากรูปเล่ม ปก การจัดตัวอักษร การจัดหน้า การจัดภาพและส่วนประกอบอื่น ๆ
8. ความประณีตในการจัดพิมพ์ พิจารณาการพิสูจน์อักษร ตัวพิมพ์ และการเข้าเล่ม เป็นต้น (สำหรับหนังสือทุกประเภท)

หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติต้องผ่านการพิจารณาหลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ผู้ผลิตในการเลือกสรรหนังสือที่มีคุณภาพได้มาตรฐานส่งเข้าประกวด ซึ่งในแต่ละปีมีจำนวนประมาณ 300 เรื่อง และต้องผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการตามเกณฑ์การตัดสินอย่างเคร่งครัด ในแต่ละปีหนังสือที่ได้รับรางวัลมีประมาณ 40 เรื่อง นับตั้งแต่มีการประกวดเมื่อ พ.ศ.2515 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2541) มีหนังสือได้รับรางวัลรวมทั้งสิ้น 811 เรื่อง เป็นหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ 255 เรื่อง หนังสือสำหรับเด็ก 245 เรื่อง และอื่น ๆ 311 เรื่อง

หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติเป็นที่ยอมรับในคุณค่าของหนังสือแต่ละเรื่อง แต่ในภาพรวมการวิเคราะห์หนังสือสำหรับผู้ใหญ่ประเภทนวนิยายและสารคดีที่ได้รับรางวัลทั้งหมดตั้งแต่เริ่มการประกวดในพ.ศ. 2515 จนถึงปัจจุบันจำนวน 177 เรื่อง เป็นสารคดี* 84 เรื่อง และ นวนิยาย* 93 เรื่อง ในด้านผู้แต่งและเนื้อหาทำให้เห็นลักษณะและข้อจำกัดบางประการของหนังสือที่ได้รับรางวัลในการเป็นทรัพยากรสารนิเทศที่มีคุณภาพ

สารคดี หนังสือสารคดีที่ได้รับรางวัล 84 เรื่อง วิเคราะห์เนื้อเรื่องตามหมวดใหญ่ในระบบการจัด

* ดูรายชื่อหนังสือท้ายบทความ

หมู่แบบทัศนียมดิวอี้พบว่า มีจำนวนหนังสือในหมวดวิชาต่างๆ แตกต่างกันไปมาก คือมีหนังสือหมวดวิชาประวัติศาสตร์ (และภูมิศาสตร์) มากที่สุดถึง 39 เรื่อง (ร้อยละ 46.43) รองลงมา คือสังคมศาสตร์ 12 เรื่อง (ร้อยละ 14.29) หนังสือสารคดีที่ได้รับรางวัลอีก 33 เรื่อง (ร้อยละ 39.29) มี เนื้อหาในหมวดวิชาอื่น ๆ ดังนี้ ศิลปะ (9) วรรณคดี (6) ศาสนา (5) วิทยาศาสตร์ประยุกต์ (5) เบ็ดเตล็ด (3) ปรัชญาและวิทยาศาสตร์ (หมวดละ 2) และภาษา (1)

เนื้อเรื่องของสารคดีที่ได้รับรางวัลเมื่อจำแนกย่อยในระบบดิวอี้สะท้อนให้เห็นขอบเขตเนื้อหาที่จำกัดชัดเจนยิ่งขึ้น คือจากหมวดย่อยในระบบดิวอี้ 100 หมวด หนังสือสารคดีที่ได้รับรางวัลของไทยมีเนื้อหาใน 25 หมวดเท่านั้น และจำนวนหนังสือในแต่ละหมวดวิชา ก็แตกต่างกันมาก เนื้อหาที่มีมากที่สุด คือมีหนังสือตั้งแต่ 10 เรื่องขึ้นไปมี 2 หมวด เป็นจำนวนรวม 34 เรื่อง (ร้อยละ 40.48) ได้แก่ ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว 23 เรื่อง (ร้อยละ 27.38) และชีวประวัติ 11 เรื่อง (ร้อยละ 13.10)

ส่วนสารคดีอีก 50 เรื่อง (ร้อยละ 59.52) มีเนื้อหากระจายใน 23 หมวดวิชา หมวดวิชาที่มีจำนวนหนังสือตั้งแต่ 5 เรื่องขึ้นไป มี 4 หมวด ได้แก่ วรรณคดีไทย (6) ขนบธรรมเนียมประเพณี (5) ศิลปะ (5) ประเทศต่างๆ ในเอเชีย (5) ส่วนหนังสือสารคดีที่ได้รับรางวัลอีก 29 เรื่อง (ร้อยละ 34.52) มีเนื้อหาใน 19 หมวดวิชา ๆ ละ 1-3 เรื่อง

ในด้านผู้แต่งสารคดีที่ได้รับรางวัลไม่ซ้ำซ้อนมากนัก คือสารคดี 84 เรื่อง เป็นผลงานของผู้แต่ง 66 คน และผู้แต่งร่วม 5 กลุ่ม ผู้แต่งที่มีผลงานได้รับรางวัลมากกว่า 1 เรื่อง มี 9 ราย ประกอบด้วย ผู้แต่ง 8 คนและผู้แต่งร่วม 1 กลุ่ม เป็นผลงานรวม 22 เรื่อง (ผู้ที่มีผลงาน 3 เรื่อง มี 4 คน 2 เรื่อง 4 คน และผู้แต่งร่วม 1 กลุ่ม) ส่วนสารคดีที่ได้รับรางวัลอีก 62 เรื่องเป็นผลงานของผู้แต่ง 58 คน และผู้แต่งร่วม 4 กลุ่ม อย่างไรก็ตามสารคดีที่ได้รับรางวัลที่มีเนื้อหาในบางหมวดวิชา ก็เป็นผลงานของผู้แต่งคนใดคนหนึ่ง หรือสองสามคน เช่น หมวดศิลปะมีหนังสือได้รับรางวัล 5 เรื่อง เป็นผลงานของผู้แต่ง 3 คน โดย 1 คนมีผลงาน 3 เรื่อง และพุทธศาสนามีหนังสือได้รับรางวัล 3 เรื่อง เป็นผลงานของผู้แต่ง 2 คน โดย 1 คนมีผลงาน 2 เรื่อง เป็นต้น ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าในบางสาขาวิชา นักเขียนบางคนมีความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ มากจึงมักได้รับรางวัลเสมอ แต่น่าเสียดายที่นักเขียนสารคดีที่มีความสามารถสูงเช่นนั้นมีจำนวนน้อย และไม่ครอบคลุมทุกสาขาวิชา

นวนิยาย นวนิยายที่ได้รับรางวัล 93 เรื่อง มีเนื้อหาเป็นแนวสะท้อนสังคมมากที่สุดถึง 30 เรื่อง เป็นเรื่องเกี่ยวกับสังคมในเมืองหลวง 18 เรื่อง และสังคมชนบท 12 เรื่อง รองลงมาคือ นวนิยายชีวิตรัก 26 เรื่อง เป็นชีวิตครอบครัว 13 เรื่อง และชีวิตรักหนุ่มสาว 13 เรื่อง นวนิยายที่ได้รับรางวัลอีก 37 เรื่อง มีเนื้อหาใน 10 แนว แต่ละแนวมีจำนวนนวนิยาย 2-4 เรื่อง ดังนี้ ชีวิตชาวจีนในเมืองไทย (7) ชีวิตการต่อสู้ (7) นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ (6) จินตนิยาย (4) นวนิยายจากต่างประเทศ (4) นวนิยายปรัชญาชีวิต (3) นวนิยายชีวิตวัยรุ่น ยาเสพติด และการอนุรักษ์ธรรมชาติแนวละ 2 เรื่อง

ในด้านผู้ประพันธ์ นวนิยายที่ได้รับรางวัล 93 เรื่องเป็นผลงานของผู้ประพันธ์ 39 คน ผู้ที่มีผลงานได้รับรางวัลมากกว่า 1 เรื่องมี 15 คน ในจำนวนนี้ผู้ที่มีนวนิยายได้รับรางวัล (ในนามปากกาต่างๆ) ตั้งแต่ 10-17 เรื่อง มี 3 คน ได้แก่ นางสุกัญญา ชลสิทธิ์ (นามปากกา กฤษณา อโศกสิน และ กัญญาชลา) 17 เรื่อง

ม.ล.ศรีฟ้า มหาวรรณ (นามปากกาศรีฟ้า ลดาวัลย์ ศรีฟ้า และสีฟ้า) 11 เรื่อง และดร.คุณหญิงวินิตา ดิถียนต์ (นามปากกา ว.วินิจฉัยกุล และแก้วแก้ว) 10 เรื่อง เป็นจำนวนนวนิยายรวม 38 เรื่อง (ร้อยละ 41.30) และผู้ประพันธ์ที่มีนวนิยายได้รับรางวัล 2-6 เรื่อง มี 12 คน รวมนวนิยาย 31 เรื่อง (ร้อยละ 33.70) นวนิยายที่ได้รับรางวัลอีก 25 เรื่อง (ร้อยละ 27.17) เป็นผลงานของผู้ประพันธ์คนละ 1 เรื่อง

การที่ผู้ประพันธ์มีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนวนิยายที่ได้รับรางวัล แสดงว่ามีกลุ่มนักประพันธ์ที่ผูกขาดการได้รับรางวัลระดับชาตินี้ไม่มากนักน้อย ข้อเท็จจริงนี้สะท้อนภาพวงการพิมพ์และตลาดหนังสือในประเทศไทยว่านักประพันธ์นวนิยายของไทยที่มีความสามารถสูงและมีผลงานพิมพ์เผยแพร่เป็นเล่มตามมาตรฐานการประกวดมีจำนวนไม่มากนัก ยังขาดแคลนนักประพันธ์รุ่นใหม่ที่มีความสามารถสูง นักประพันธ์ผู้ได้รับรางวัลบ่อยครั้งล้วนเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง มีประสบการณ์ในอาชีพมานานและได้รับความนิยมนักอ่านสูง นักประพันธ์เหล่านี้มีผลงานตีพิมพ์มากและส่งเข้าประกวดเสมอ จึงมีโอกาสได้รับรางวัลมากกว่านักประพันธ์ผู้มีผลงานน้อย นักประพันธ์ใหม่ผู้มีโอกาสน้อยและไม่ค่อยมีผลงานตีพิมพ์เป็นเล่ม และนักประพันธ์ผู้มีผลงานจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์เล็ก ๆ ซึ่งอาจจะผลิตหนังสือที่มีคุณภาพไม่สูงนัก

การที่ผู้ประพันธ์นวนิยายที่ได้รับรางวัลจำกัดอยู่ในวงแคบดังกล่าวมานี้มีผลในด้านความจำกัดของเนื้อหา ทำนองแต่งและสำนวนภาษาของนวนิยายที่ได้รับรางวัล ในด้านเนื้อหาและแนวคิดของนวนิยายที่ได้รับรางวัลเห็นได้ว่าแนวเรื่องที่มีมากนั้นคือแนวเดียวกันกับแนวเรื่องซึ่งเป็นที่นิยมของผู้อ่านทั่วไป และเนื่องจากนักประพันธ์แต่ละคนมีสำนวนภาษาและลีลาในการประพันธ์เฉพาะตน ความซ้ำซ้อนของผู้ประพันธ์ย่อมทำให้ผู้อ่านขาดโอกาสสัมผัสความแปลกใหม่และหลากหลายของทำนองแต่งและสำนวนภาษาจากนวนิยายที่ได้รับรางวัล อันเป็นสิ่งที่ผู้อ่านพึงคาดหวังและรื่นรมย์

หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติในท้องสมุดต่าง ๆ

การสำรวจหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. 2515-2541 จำนวน 198 เรื่อง เป็นนวนิยาย 89 เรื่อง เรื่องสั้น 29 เรื่อง และสารคดี 80 เรื่อง จากบัตรรายการและฐานข้อมูลหนังสือในท้องสมุดประเภทต่าง ๆ ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดประชาชน หอสมุดมหาวิทยาลัย และหอสมุดโรงเรียน พบว่าหอสมุดแต่ละประเภทจัดหานักประพันธ์ที่ได้รับรางวัลไว้บริการในสัดส่วนที่แตกต่างกัน หอสมุดมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งที่มีหนังสือที่ได้รับรางวัลมากที่สุด รองลงมาคือหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดโรงเรียนมีหนังสือที่ได้รับรางวัลเป็นส่วนน้อย และหอสมุดประชาชนมีน้อยมาก

หอสมุดมหาวิทยาลัย การสำรวจหนังสือที่ได้รับรางวัลในหอสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพฯ และปริมณฑล 4 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) และมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่าหอสมุดของมหาวิทยาลัยทุกแห่งมีหนังสือที่ได้รับรางวัลประเภทนวนิยาย เรื่องสั้น และสารคดีเป็นส่วนมาก คือร้อยละ 86.36-96.97 แต่ละแห่งมีหนังสือที่ได้รับรางวัลในจำนวนแตกต่างกันเล็กน้อย โดยมีนวนิยาย ร้อยละ 83.15-98.88 เรื่องสั้นร้อยละ 79.31-93.10 และสารคดีร้อยละ 87.50- 97.50 และมีหนังสือแต่ละชื่อเรื่องจำนวน 1-10 เล่ม

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	นวนิยาย (89)		เรื่องสั้น (29)		สารคดี (80)		รวม (198)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	88	98.88	27	93.70	78	97.50	192	96.97
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	82	92.13	23	79.31	76	95.00	181	91.41
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	85	95.51	26	89.66	71	88.75	182	91.92
มหาวิทยาลัยศิลปากร (นครปฐม)	74	83.15	27	93.10	70	87.50	171	86.36

สมุดแห่งชาติ ในประเทศไทย หอสมุดแห่งชาติเป็นแหล่งการอ่านที่ทำหน้าที่หอสมุดแห่งชาติ เพื่อการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมสิ่งพิมพ์ของชาติ และเป็นห้องสมุดที่ให้บริการแก่ประชาชน ตามหลักการนั้น หอสมุดแห่งชาติต้องได้รับหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่างๆทุกเรื่องที่มีการจัดพิมพ์ในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ และต้องได้รับหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติจากผู้จัดพิมพ์หรือสำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์หนังสือที่ได้รับรางวัล เพื่อเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานในการผลิตหนังสือของชาติและเพื่อประกาศเผยแพร่เรื่องละอย่างน้อย 5 เล่ม (คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ 2540 : 174) อย่างไรก็ตามผลการสำรวจพบว่าหอสมุดแห่งชาติมีหนังสือที่ได้รับรางวัลไม่ครบถ้วน คือ จากจำนวนหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ที่ได้รับรางวัล 198 เรื่อง มีอยู่ในบัตรรายการของหอสมุดแห่งชาติ 178 เรื่อง (ร้อยละ 89.90) เป็นนวนิยาย 80 เรื่อง เรื่องสั้น 21 เรื่อง และสารคดี 77 เรื่อง

ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร ดำเนินงานโดยกรุงเทพมหานคร จัดบริการห้องสมุด 12 แห่ง ในแบบแผนเดียวกันแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย ห้องสมุดทุกแห่งจึงมีหนังสือที่จัดหาเหมือนกัน การสำรวจจากบัตรรายการของห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครสวนลุมพินีซึ่งเป็นห้องสมุดสาขาที่สำคัญแห่งหนึ่งในระบบ พบว่าห้องสมุดมีหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติไว้บริการน้อยมากเพียง 48 เรื่อง (ร้อยละ 24.24) ประกอบด้วยนวนิยาย 27 เรื่องและสารคดี 21 เรื่อง แต่ไม่มีเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลเลย การที่ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครมีหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติไว้บริการน้อยมาก ย่อมลดโอกาสที่ประชาชนจะได้เข้าถึงทรัพยากรสารนิเทศที่มีคุณภาพเหล่านี้ไป

ห้องสมุด ที่บริการประชาชน	นวนิยาย (89)		เรื่องสั้น (29)		สารคดี (80)		รวม (198)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หอสมุดแห่งชาติ	80	89.89	21	72.41	77	96.25	178	89.90
ห้องสมุดประชาชน	27	30.34	0	0	21	26.25	48	24.24

ห้องสมุดโรงเรียน การสำรวจหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เฉพาะประเภทนวนิยายและสารคดีในห้องสมุดโรงเรียน จากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลห้องสมุดดีเด่น ประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 5 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดราชาธิวาส โรงเรียนวัดบวรเมณฑล โรงเรียนเบญจมราชาลัย

โรงเรียนบดินทร์เดชา และโรงเรียนบางกะปิ พบจำห้องสมุดโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติประเภทนวนิยายและสารคดีไม่มากนัก และมีจำนวนแตกต่างกันมาก คือร้อยละ 18.33-53.85 โดยมีนวนิยายร้อยละ 21.35-47.19 และสารคดีร้อยละ 15.00-61.25 สถิติหนังสือนี้แสดงว่านักเรียนมีข้อจำกัดในการเข้าถึงหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติจากห้องสมุดโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งการอ่านสำคัญใกล้ตัว ทำให้ไม่มีโอกาสได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีคุณค่าเหล่านี้อย่างเต็มที่ทั้งๆ ที่ห้องสมุดโรงเรียนน่าจะเป็นแหล่งเผยแพร่หนังสือที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียนโดยเฉพาะหนังสือรางวัลประเภทสารคดี

ห้องสมุดโรงเรียน	นวนิยาย (89)		สารคดี (80)		รวม (169)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รร.วัดราชาธิวาส	24	26.97	17	21.25	41	24.26
รร.วัดบวรเม่งคล	32	35.96	20	25.00	52	30.77
รร.เบญจมราชาลัย	19	21.35	12	27.50	31	18.33
รร.บดินทร์เดชา	42	47.19	49	61.25	91	53.85
รร.บางกะปิ	35	39.33	30	37.50	65	38.46

หนังสือที่ได้รับรางวัลกับผู้อ่าน

การสำรวจการอ่านหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ. 2515-2541 จำนวน 198 เรื่อง เป็นสารคดี 80 เรื่อง นวนิยาย 89 เรื่อง และเรื่องสั้น 29 เรื่อง จากนักศึกษาด้านวรรณกรรม 92 คน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 65 คน และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 27 คน) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.22) เคยอ่านหนังสือที่ได้รับรางวัลไม่เกิน 10 เรื่อง (ร้อยละ 0.50-5.05) และนักศึกษาร้อยละ 2.17 ไม่เคยอ่านหนังสือที่ได้รับรางวัลเลย นักศึกษาอ่านหนังสือที่ได้รับรางวัลประเภทนวนิยายมากกว่าหนังสือประเภทอื่น แต่ก็อ่านไม่มากนัก โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 76.09 เคยอ่านนวนิยายที่ได้รับรางวัลนี้ไม่เกิน 10 เรื่อง (ร้อยละ 1.12-11.24) นักศึกษาร้อยละ 58.70 เคยอ่านเรื่องสั้นไม่เกิน 5 เรื่อง (ร้อยละ 3.45-17.24) และมีนักศึกษาร้อยละ 29.35 ไม่เคยอ่านเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลเลย

การอ่านสารคดีที่ได้รับรางวัลมีลักษณะตรงกันข้าม คือนักศึกษาประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.35) ไม่เคยอ่านและไม่รู้จักสารคดีที่ได้รับรางวัลเหล่านี้ นักศึกษาจำนวนสูงสุดที่เคยอ่าน (ร้อยละ 40.22) ก็อ่านน้อยมากเพียงไม่เกิน 5 เรื่อง (ร้อยละ 1.25-6.25) อย่างไรก็ตามนักศึกษาที่อ่านหนังสือที่ได้รับรางวัลน้อยเหล่านี้รู้จักหนังสือที่ได้รับรางวัลส่วนใหญ่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คือ รู้จักผู้แต่ง รู้จักชื่อเรื่อง หรือรู้จักทั้งผู้แต่งและชื่อเรื่อง จึงมีนักศึกษาร้อยละ 43.48 ที่ไม่รู้จักหนังสือที่ได้รับรางวัลเลยประมาณ 60-70 เรื่อง (ร้อยละ 30.30-35.30)

ข้อมูลการอ่านและการรู้จักหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาด้านวรรณกรรม ซึ่งน่าจะเป็นผู้ที่รู้จักและอ่านหนังสือที่ได้รับรางวัลมากที่สุดแต่กลับอ่านไม่มาก และยังไม่รู้จักหนังสือที่ได้รับรางวัลบางส่วนเช่นนี้ น่าจะสะท้อนให้เห็นว่าหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติยังไม่แพร่หลายในหมู่ประชาชนชาวไทย ซึ่งทำให้หนังสือถูกละเลยและไม่มีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าเท่าที่ควร

ปัญหาของหนังสือได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติในการเป็นทรัพยากร สารสนเทศที่มีคุณภาพ

การวิเคราะห์เนื้อหาและการสำรวจหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติในห้องสมุดต่าง ๆ ตลอดจนการสำรวจการอ่านหนังสือเหล่านี้ ทำให้เข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้หนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาตินี้ มีปัญหาในการเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพของไทย ซึ่งสรุปได้ 3 ประเด็น คือ เนื่องจากหนังสือที่ได้รับรางวัล แหล่งการอ่าน และการเผยแพร่ ดังต่อไปนี้

1. หนังสือที่ได้รับรางวัล มีความซ้ำซ้อนในด้านผู้แต่งและเนื้อเรื่องมาก

สารคดี มีเนื้อเรื่องไม่หลากหลาย (ส่วนมากเป็นชีวประวัติและการท่องเที่ยว) และยังขาดในอีกหลายหมวดวิชา สารคดีที่ได้รับรางวัลบางหมวดวิชา เช่น ศิลปะ และ พุทธศาสนา เป็นผลงานของผู้แต่งคนใดคนหนึ่งหรือน้อยคน ทำให้มีแง่คิดและมุมมองในขอบเขตจำกัด

นวนิยาย นวนิยายที่ได้รับรางวัลมีเนื้อเรื่องและแนวคิดไม่หลากหลาย ส่วนมากเป็นนวนิยายรักและสะท้อนสังคม ซึ่งเป็นแนวที่สนองความต้องการของผู้อ่านโดยทั่วไป นอกจากนี้ ผู้แต่งนวนิยายที่ได้รับรางวัลเป็นนักเขียนส่วนน้อยผู้มีผลงานเป็นที่นิยมในตลาดหนังสือและแต่ละคนมีแนวการแต่งเฉพาะ ทำให้ไม่มีความแปลกใหม่และหลากหลายในนวนิยายที่ได้รับรางวัล

2. แหล่งการอ่าน การสำรวจหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติในห้องสมุดมหาวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดประชาชน และหอสมุดโรงเรียน พบว่ามีปัญหาบางประการที่มีผลต่อการใช้น้ำหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติเหล่านี้จากห้องสมุดต่าง ๆ

หอสมุดแห่งชาติ แหล่งการอ่านที่เป็นศูนย์รวมหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์ขึ้นในประเทศไทย และต้องได้รับหนังสือที่ได้รับรางวัลจากการประกวดหนังสือดีเด่นในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติตามระเบียบการประกวด มีหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาตินี้ไม่ครบถ้วน ไม่มีการจัดเก็บเป็นพิเศษเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าที่สมบูรณ์ของชาติ หรือให้ข้อมูล เครื่องหมายแจ้งให้รู้ว่าเป็นหนังสือที่ได้รับรางวัลทำให้ไม่มีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

หอสมุดประชาชน แหล่งการอ่านที่ประชาชนทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าใช้ประโยชน์จากสื่อการอ่านต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน มีหนังสือที่ได้รับรางวัลไว้บริการน้อยมาก หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติไม่มีการจัดแยกไว้เป็นพิเศษหรือมีเครื่องหมายให้รู้ว่าเป็นหนังสือที่ได้รับรางวัล นอกจากนี้ยังขาดการแนะนำให้เป็นที่รู้จักของผู้ใช้ห้องสมุดในฐานะที่เป็นหนังสือที่มีคุณค่าพิเศษ

หอสมุดโรงเรียน แหล่งสนับสนุนการศึกษาและเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของเยาวชนมีหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติน้อย ไม่มีการจัดเก็บเป็นพิเศษหรือบ่งชี้ว่าเป็นหนังสือที่ได้รับรางวัล และขาดการแนะนำให้เป็นที่รู้จักของนักเรียนอย่างกว้างขวาง

หอสมุดมหาวิทยาลัย มีหนังสือที่ได้รับรางวัลมากแต่ยังไม่สมบูรณ์ หอสมุดมหาวิทยาลัยบางแห่งไม่มีการจัดเก็บหนังสือที่ได้รับรางวัลแยกไว้โดยเฉพาะ หรือให้ข้อมูลใด ๆ ให้รู้ว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่าพิเศษ

หนังสือที่ได้รับรางวัลบางเรื่องมีการจัดเก็บเป็นหนังสือสำรองโดยไม่มีฉบับอื่นสำหรับผู้ใช้ทั่วไป นอกจากนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์หนังสือที่ได้รับรางวัลที่มีในห้องสมุด เช่น การให้ข้อมูลในบัตรรายการ หรือฐานข้อมูลบรรณานุกรมในห้องสมุด ฯลฯ

3. การเผยแพร่ หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติยังไม่เป็นที่รู้จักของคนไทยโดยทั่วไปอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะหนังสือประเภทสารคดี

เห็นได้จากการที่นักศึกษาที่สำรวจเคยอ่านหนังสือที่ได้รับรางวัลเหล่านี้น้อยเรื่อง หรือรู้จักเพียงจากชื่อเรื่อง หรือชื่อผู้แต่ง และยังมีนักศึกษาจำนวนมากที่ไม่รู้จักหนังสือที่ได้รับรางวัลเหล่านี้อีกมาก ปัญหานี้ นอกจากจะเกิดจากคนไทยอ่านหนังสือน้อยแล้ว ยังน่าจะมีสาเหตุจากการขาดการเผยแพร่หนังสือและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหนังสือที่ได้รับรางวัล นับตั้งแต่ห้องสมุดต่างๆมีหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติไม่ครบถ้วนหรือมีน้อย ขาดการให้ข้อมูลหนังสือที่ได้รับรางวัล และขาดการส่งเสริมการใช้ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การอ่านและการศึกษาไม่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติเหล่านี้เท่าที่ควร การเผยแพร่ข่าวสาร บทวิจารณ์ บทสนทนา และจัดกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา กิจกรรมของห้องสมุดและโดยสื่อต่าง ๆ มีน้อยมาก นอกจากนี้หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติจำนวนมาก โดยเฉพาะที่ตีพิมพ์มานานแล้วไม่มีการเผยแพร่ในท้องตลาด

ข้อคิดเห็น

เพื่อให้หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติมีคุณค่าสมกับที่เป็นทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพ ควรมีการปรับปรุงและดำเนินการต่าง ๆ ทั้งในด้านการจัดการประกวด การจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหนังสือที่ได้รับรางวัล ดังต่อไปนี้

การประกวดหนังสือ การดำเนินการในด้านนี้อาจทำได้หลายลักษณะ ตั้งแต่การจัดการประกวดหนังสือในรูปแบบใหม่ เช่น การประกวดสารคดีเฉพาะด้านโดยเฉพาะที่มีเนื้อหาในหมวดวิชาที่ขาด หรือมีน้อย และเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนใหญ่ (เช่น กีฬา วิทยาศาสตร์ และธรรมชาติ) การประกวดนวนิยายเฉพาะแนวที่ยังมีน้อย โดยเฉพาะแนวเรื่องแปลกใหม่หรือแนวเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม การประกวดนวนิยายผลงานของนักประพันธ์ใหม่ การสนับสนุนนักประพันธ์ใหม่ให้มีโอกาสส่งผลงานเข้าประกวดมากยิ่งขึ้น และการประกวดนวนิยายซึ่งตัดสินโดยรับฟังความเห็นจากผู้อ่าน ไปจนถึงการปรับปรุงคณะกรรมการพิจารณาตัดสินให้รางวัลหนังสือให้ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญผู้มีความรู้จากหลายสาขาวิชาและประสบการณ์ที่หลากหลายและมีการเปลี่ยนแปลงกรรมการตามวาระ

การจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศ แหล่งการอ่านทุกประเภทควรส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากหนังสือที่ได้รับรางวัลอย่างเหมาะสมตามบทบาทและหน้าที่

ห้องสมุดแห่งชาติ ควรเรียกร้องให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการพิมพ์และระเบียบการประกวดหนังสือ เพื่อให้ห้องสมุดได้รับหนังสือที่ได้รับรางวัลอย่างครบถ้วน และดำเนินการเสนอให้มีการแก้ไขพระราช

บัญญัติการพิมพ์เพื่อให้มีผลบังคับให้สำนักพิมพ์จัดส่งหนังสือที่ตีพิมพ์ให้หอสมุดแห่งชาติ สำหรับหนังสือที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ ควรจัดแยกไว้เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าที่สมบูรณ์ และจัดทำเครื่องหมายหรือข้อความระบุว่า เป็นหนังสือที่ได้รับรางวัลไว้ในบัตรรายการและฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือของหอสมุดแห่งชาติ

ห้องสมุดประชาชน ต้องกำหนดนโยบายจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง หากไม่สามารถจัดหาได้ทั้งหมดควรพิจารณาจัดหาเฉพาะรายการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ และส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

ห้องสมุดโรงเรียน เช่นเดียวกับห้องสมุดประชาชนคือต้องกำหนดนโยบายจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการจัดหาเรื่องที่เป็นประโยชน์ในด้านส่งเสริมการศึกษาและประสบการณ์แก่นักเรียนและอาจารย์ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติโดยความร่วมมือระหว่างห้องสมุดกับผู้สอนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรายงานหนังสือและสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ เป็นต้น

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ควรดำเนินการจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติที่ยังขาดอยู่ให้ครบถ้วน และจัดหาอย่างต่อเนื่อง ควรจัดหนังสือเหล่านี้แยกไว้โดยเฉพาะ และมีข้อมูลให้รู้ว่าเป็นหนังสือที่ได้รับรางวัล และมีคุณค่าควรแก่การใช้ เช่น การทำเครื่องหมาย และการประกาศรายชื่อ เป็นต้น

การเผยแพร่ ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของหนังสือและการอ่านต่อการพัฒนาประชากรและประเทศชาติ ทุกองค์กรโดยเฉพาะองค์กรที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ การใช้หนังสือ และการเผยแพร่สารนิเทศควรมีบทบาทในการเผยแพร่หนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติเหล่านี้

สำนักพิมพ์ เจ้าของลิขสิทธิ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการให้มีการจัดพิมพ์หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติที่ขาดตลาดซ้ำ หรือจัดพิมพ์ขึ้นใหม่เพื่อเผยแพร่ให้กว้างขวาง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและวรรณกรรม ควรส่งเสริมการอ่านและใช้ประโยชน์จากหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติให้มากยิ่งขึ้น นอกจากการจัดให้เป็นหนังสืออ่านประกอบการศึกษาแล้วยังควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมโดยใช้หนังสือเหล่านี้ประกอบอีกด้วย

สื่อต่าง ๆ ควรเผยแพร่ข่าวและเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติเป็นครั้งคราวหรือตามโอกาสที่เหมาะสม มิใช่เพียงเสนอผลการตัดสินรางวัล นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านและใช้หนังสือที่ได้รับรางวัลในลักษณะต่าง ๆ เช่น การสนทนาและอภิปรายเรื่องหนังสือที่ได้รับรางวัล การสัมภาษณ์ผู้ประพันธ์ที่มีผลงานได้รับรางวัล เป็นต้น

บทสรุป

รางวัลหนังสือดีเด่นประจำปีในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติเป็นรางวัลด้านวรรณกรรมระดับชาติเพียงรางวัลเดียวของไทย หนังสือที่ได้รับการตัดสินให้ได้รับรางวัลโดยทั่วไปเป็นที่ยอมรับในคุณภาพ แต่ในภาพรวมหนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติมีข้อจำกัดบางประการซึ่งทำให้ไม่เป็นที่รู้จักและใช้ประโยชน์ในฐานะเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพอย่างเต็มที่ อาทิ สารคดีมีขอบเขตเนื้อหาเฉพาะในบางหมวดวิชาและมีมากขึ้นไปในบางหมวดวิชา นวนิยายมีแนวเรื่องซ้ำกันเป็นส่วนมาก และผู้ประพันธ์มักเป็น

กลุ่มเดิม ทำให้เกิดความไม่หลากหลายในแนวคิดและไม่มีความแปลกใหม่ นอกจากนี้ห้องสมุดต่างๆ ซึ่งเป็นแหล่งเผยแพร่ จัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลระดับชาติไม่ครบถ้วนหรือมีน้อยมาก แม้แต่แหล่งสำคัญ เช่น หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ และห้องสมุดโรงเรียนที่ได้รับรางวัลดีเด่น ส่วนห้องสมุดประชาชนซึ่งมีหน้าที่จัดบริการแก่ประชาชนทั่วไปโดยไม่มีข้อจำกัดนั้น มีหนังสือที่ได้รับรางวัลนี้ไม่มากนัก ซึ่งทำให้โอกาสที่ผู้อ่านจะได้ใช้หนังสือที่มีคุณค่าเหล่านี้ลดลงไป นอกจากนี้การเผยแพร่ที่ขาดประสิทธิภาพ ทำให้หนังสือที่ได้รับรางวัล ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติยังไม่เป็นที่รู้จัก และไม่มีการใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง นอกจากนี้กลุ่มผู้มีกิจกรรมเกี่ยวเนื่องกับหนังสือและการอ่านโดยตรง แม้แต่นักศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม ผู้ที่เคยอ่านและรู้จักหนังสือที่ได้รับรางวัลนี้ก็มีไม่มากนัก จนทำให้ดูเหมือนว่าการจัดประกวดนี้ไม่บรรลุผลตามความมุ่งหมายเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงต้องร่วมมือกันปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติมีคุณค่าสมกับการเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพของชาติอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. *บรรณนิทัศน์หนังสือคณะกรรมการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปีการศึกษา พ.ศ.2540 และ 2541*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2541.
- _____. *บรรณนิทัศน์หนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2535.
- _____. *หนังสือดีเด่นสำหรับเยาวชน*. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, 2528.
- คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ. *การประกวดหนังสือดีเด่นประจำปีพุทธศักราช 25115-2539*. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ, 2540.
- นวลจันทร์ รัตนากร, ชุติมา สัจจามันท์ และมารศรี ศิวรักษ์. *รางวัลวรรณกรรมไทย (พ.ศ.2515-2529)*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2529.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. *วรรณกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ พรินติ้ง แอนด์พับลิชซิ่ง, 2539.
- Effecting Methods of Promoting Reading Habits in Asia and the Pacific : Report of the 22nd Training Course on Book Promotion in Asia and the Pacific*. Tokyo, 17 November-5 December 1989. Tokyo : Asian Cultural Center for Unesco, 1989.
- Panom Pongpaiboon. "Country Reports : Thailand," In *Report of the Regional Consultative Meeting for Asia - Pacific Co-Operative Programme in Reading Promotion and Book Development (APPREB)* pp. 56-57. Tokyo : Asia/Pacific Cultural Center for Unesco, 1994.
- Thara Kanakamani. "What Else of the National Libraries Services," In Department of Library Science. *Library and Information in Thailand : Essays in Honor of Professor Suthilak Ambhanwong*. pp.138-142. Bangkok : Department of Library Science, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, 1997.

หมายเหตุ

ผู้เขียนบทความขอขอบคุณ ดร.มาเรีย เหล่าสุนทร อาจารย์จินตนา ไบกาซูยี คุณวิริยะ สิริสิงห รศ.เจลิยว พันธุ์สีดา ดร.ณอมวงศ์ ล้ายอดมัทนผล คุณผกาวรรณ เดชเทพพร คุณภราดี รัตนอุดม คุณพูลสุข ปรีวัตรวรวิมล คุณวันเพ็ญ สุวรรณวาริ คุณสุภารัตน์ รัตนราช ในความร่วมมือให้ข้อมูลและความช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูลในการเขียนบทความนี้

หนังสือที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ. 2515-2542

*หนังสือรางวัลดีเด่น ♣ หนังสือรางวัลซีไรต์

ประเภทสารคดี

หนังสือ 84 เรื่อง (ดีเด่น 11 เรื่อง)

ชื่อเรื่อง / ปี	ชื่อผู้แต่ง / นามปากกา
กรณีสวรรคต 9 มิถุนายน 2489 (2517)*	สรใจ แสงวิเชียร และวิมลพรรณ ปิตรวัชชัย
ก่อนจะไม่มีลมหายใจสำหรับพวงนี้ (2517)	วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์
เกษตรไทย (2517)	ท่านอง สิงคาลวณิช
ของสวยของดีครั้งแผ่นดินพระพุทธเจ้าหลวง (2530)	ธงทอง จันทรางศุ
ซุดค้อย (คุยถึง) บ้านจัดสรร (2521) สิริยา	
เขารู้เพื่อเสรีภาพ (2516)	เสถียร เกตุลัมพันธ์
คนไทยกับคนญี่ปุ่นใครจะ...กว่ากัน (2527)	ขุนทอง อินทร์ไทย
ความเข้าใจในศิลปะ (2531)	น.ณ. ปากน้ำ
ความรู้เรื่องเงินจากผู้เฒ่า (2537)	จิตรา ก่อนนทเกียรติ
คิดถึงเวียนนา (2531)	ขจิตภัย บุรุษพัฒน์
ศึกกวีลูกทุ่ง (2542)	ไพบุลย์ บุตรขันและวัฒน์ วรรณยางกูร
คุยกันฉันคอมพิวเตอร์ (2534)	นิตยา กาญจนะวรรณ
คุยกับหมอเรื่องลูก (2519)	จวีร์วรรณ จุณนานนท์
คู่มือก่อนเข้าครัว (2525)	นิลบล นวเรศ
จดหมายจากครูบ้านนอก (2521)	คำหมาน คนโค
จดหมายจากตะรุเตา (2521)	บุญเสริม ฤทธาภิรมย์
จริยศาสตร์ (2518)	วดีน อินทสระ
จริยาบถ (2517)	วดีน อินทสระ
จากมิลานถึงเนเปิ้ล : บันทึกการเดินทางสายตะวันตก (2540)	สุทธิชัย คุณาเจริญ
จิตวิทยาพาเพลิน (2537)	ด้อย ชุมสาย, ม.ล.
ชวาที่รัก (2523)	ดวงเดือน

ชาวเขา (2518)	ขจัดภัย บุรุษพัฒน์
ชีวิตชาวกรุงสมัยก่อนศตวรรษมาแล้ว (2527)*	ลาวัญย์ โชตามระ
ชีวิตที่เลือกไม่ได้ (2529)	กรรณา กุศลาคัย
ชีวิตนักเรียนทุนแดนจิงโจ้ (2522)	เลโอ จันทร์เขนย
ชีวิต 5 แผ่นดินของข้าพเจ้า (2518)	ประยูร ภมรมนตรี
ดอกไม้กับคน (2515)	ม.ล. ต้อย ชุมสาย
ดินแดนแห่งความสงบยามเช้า (2515)	อมราวดี, สุภาวดี เทวกุล, สุภัทร สวัสดิรักษ์, ชูวงศ์ ฉายะจินดา, สุวรรณีย์ สุนธธา
ตามเสด็จไกลบ้าน (2541)	อัมพร จิรัฐติกร
ทิวไรอันเดียออกเนปาล (2528)	วัฒน์ะ จูฑะวิภาต
ทางแห่งความดี (2516)	วศิน อินทสระ
เกี่ยวกับเมีย (2520)	ไมตรี ลิมปิชาติ
*เที่ยวเมืองจีน (2523)	โกวิท ตั้งตรงจิตร
ไทยคำรำพัน (2522)	มนตรี ศรีบุษรา
นรชาติ (2516)	สมภพ จันทร์ประภา
นักเขียน...นักหนังสือพิมพ์ (2527)	ประกาศ วัชรภรณ์
นักเขียนไทยในสวนหนังสือ (2538)	อาจิดน จันทร์มพร
แนะนำการทำมาหากินของชาวบ้าน (2528)	รุจ วัรังษี
บิน 36,000 ไมล์เที่ยวอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ (2528)	พรพรรณ ธารานูมาศ, คุณหญิง
ปกิณฑกะเรื่องหนังสือในสมัยรัตนโกสินทร์ (2524)	นวลจันทร์ รัตนากร ชูติมา สัจจามันท์ และ มารศรี ศิวรักษ์
ประเพณีและไสยเวทวิทยาในขุนช้างขุนแผน (2519)	ประจักษ์ ประภาพิตยากร
ปราสาทเขาพระวิหาร : ศาสนบรรพตที่โดดเด่น ที่สุดในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ (2537)*	สุริยาวุฒิ สุขสวัสดิ์, ม.ร.ว.
ไปเมืองนอก (2529)	อนุสรณ์มงคลการ, พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า
ไปเยี่ยมอำมาตย์ที่เมืองจีน (2526)	ไมตรี ลิมปิชาติ
แผ่นดินคะรินยา (2518)*	อมราวดี และสุภัทร สวัสดิรักษ์
แผ่นดินไทยในอดีต (2515)*	นิคม มุสิกคามะ
พระมหาธีรราชเจ้า (2515)	ประยูร สิทธิพันธ์
พระราชลัญจกร (2539)	สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
เพลงไทยตามนัยประวัติ (2524)	ครูเงิน
เพลงนอกศตวรรษ (2521)*	เอนก นาวิกมูล
เกสรโกลกนา 2 (2542)	สรจักร ศิริบริรักษ์
ภูเกิด (2517)	สุนัย ราชภัณฑารักษ์
มองพม่า แลลาว / ข้าเลือกจีน (2528)*	ขจัดภัย บุรุษพัฒน์

เมืองฟ้าสาบ (2517)	มยุร วิเศษกุล
"ยาขอบ" ชีวิตและงานของผู้แต่งอมตนิยาย ผู้ชนะสิบทิศ (2531)	ส. พลายน้อย
เรือพระราชพิธีพยุหยาตราหลมารค (2526)	สมภพ ภิรมย์
เรื่องท่องเที่ยวของคหบดีมาลา (2517)	คหบดี มาลากุล ณ ออยุธยา, ท่านผู้หญิง
ลายสีไทย 700 ปี (2526)	กำธร สติรกุล
เกาะยุโรป (2525)	วานิช จรุงกิจอนันต์
แลหลังจีน (2525)	ประยงค์ อนันทวงศ์
โลกสี่คราม (2524)	ชาติตรีเฉลิม ยุคล, ม.จ.
ว.ณ. ประมวลฎมารค พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดีรังสิต (2520)	นวลจันทร์ รัตนากร, ชุตินา สัจจามันท์ และมารศรี ศิวรักษ์
วรรณคดีการเมืองเรื่องสามกรุง (2539)*	ยุพร แสงทักษิณ
วรรณพิณจ กฤษณา อโศกสิน (2532)	ไพลิน รุ่งรัตน์
วาดไว้ในเมียนมาร์ (2542)	พิชณุ คุม
วิเคราะห์วรรณคดีไทย (2517)	บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล.
ศศิวิมลท่องเที่ยว (2519)	ศศิวิมล
ศิลปะชาวบ้าน (2519)*	วิบูลย์ ลี้สุวรรณ
ศิลปะนำรู้ในสองศตวรรษ (2525)*	วิบูลย์ ลี้สุวรรณ
ศิลปะศรีลังกา (2542)*	ปรีชา นุ่นสุ
สยามสังคีต (2524)*	พูนพิศ อมาตยกุล
สวนหลังบ้าน เล่ม 4-5 (2523)	สุนทร ปุณโณทก
สัญจรสู่ศาลาวัน - ถนนรัชชวิถีแห่งต้นธาร - ตำนานแห่งขุนเขา (2538)	คิน ญางเต็ม
สารจากนครพิงค์ถึงบางกอก (2515)	พลุลวง และ ส. ตุลยานนท์
สิงคโปร์เมืองเนรมิต (2522)*	บุญเสริม ฤทธาภิรมย์
สิ่งพิมพ์คลาสสิก (2534)	เอนก นาวิกมูล
สีเส้นทะเลไทย (2538)	วินิจ รังผึ้ง
สุขขอบฟ้าปารีส (2539)	โกวิท ตั้งตรงจิต
สู้ภัยแผ่นดิน (2540)	ประสงค์ สุขุม
นครอบแห่งชีวิต (2530)*	ดิษฐการภักดี, คุณหญิง
หมอมแมกไซไซ (ความสำเร็จของ) นายแพทย์กระแสนะวงศ์ (2516)	สมิตร เหมสกล
5 นาทีกับศิลปะไทย (2522)	วิบูลย์ ลี้สุวรรณ
อยู่อย่างรักธรรมชาติ (2535)	ดุษฎี ชุมสาย, ม.ล.
อุดมคติแก้ปัญหาได้ทุกชนิด (2517)	พุทธทาสภิกขุ

ประเภทนวนิยาย

นวนิยาย 93 เรื่อง (ตีเด่น 15 เรื่อง)

ชื่อเรื่อง/ปี	ผู้แต่ง/นามปากกา
กตัญญูพิศवास (2521)	หยก บูรพา
กระเช้าสีดำ (2527)	กฤษณา อโศกสิน
ก็รู้ว่าไฟ (2540)	เพชรน้ำค้าง
ก่อนสายหมอกเลื่อน (2530)	โบตัน
แก่นกระพี (2532)	สีฟ้า
ขอจำจนวันตาย (2520)	รพีพร
ขอหมอนใบนั้นที่เธอฝันยามหนุน (2535)	ประภัสสร เสวิกุล
ข้ามสี่พันตร (2540)	กฤษณา อโศกสิน
ข้าวนอกนา (2516)	สีฟ้า
คนเผาถ่าน (2522)	นิมิตร ภูมิถาวร
คำพิพากษา (2524)♣	ชาติ กอบจิตติ
คืนฟ้าหนาว (2526)	อำนาจ เย็นสบาย
คุณชาย (2538)	ว.วินิจฉัยกุล
เจ้าพ่อ เจ้าเมือง (2534)	อาจินต์ ปัญจพวรรค์
เจ้าฟ้า (2525)	พิริยะ พนาสุวรรณ์
ชาวกรง (2536)	กฤษณา อโศกสิน
ซี้ด (2532)	ประภัสสร เสวิกุล
ด้วยปีกของรัก (2515)	สุวรรณี สุคนธา
ดอกไม้ปลายนอน (2541)	สิริมา อภิจักริน
ตลิ่งสูง ชุงหนัก (2527)♣	นิคม รายวา
ตะกวดกับคนผู้ (2526)	นิคม รายวา
ตะวันไม่เคยเลยลับ (2525)	ศรีฟ้า
ตุ๊กตามนุษย์ (2534)	ศรีฟ้า ลดาวัลย์
ใต้ฟ้าสิคราม (2520)	สีฟ้า
ถนนนอกเมือง (2524)	นิเวศน์ กันไทยราษฎร์
ด่านเก่าไฟใหม่ (2532)	กฤษณา อโศกสิน
ทองเนื้อเก้า (2529)	โบตัน
ทรายสีเพลิง (2537)	ปิยะพร ศักดิ์เกษม
ทานตะวัน (2540)	ว.วินิจฉัยกุล
ทำไม ? (2518)	สีฟ้า
เที่ยงเต้ง (2536)	สีฟ้า

นายขนมต้ม (2529)	คมทวน คันธนู
นายอำเภอปฏิวัติ (2517)	บุญโชค เจียมวิริยะ
นายอ้อยทมิฬ (2520)	คำพูน บุญทวี
น้ำคำ (2529)	โสภาค สุวรรณ
นิรมิต (2539)*	แก้วแก้ว
เนื้อใน (2539)	กฤษณา อโศกสิน
บ่วงกรรม (2517)	ดวงใจ
บันทึกของครูประชาบาล (2519)	คำหมาน คนโต
บ้านขนนก (2522)	กฤษณา อโศกสิน
บ้านโพนทราย (2523)	คำหมาน คนโต
บ้านไร่ริมธาร (2537)	แมน สุปิติ
บุษยกโปไม้ (2528)	กฤษณา อโศกสิน
ปมพิศวาส (2526)	โสภาค สุวรรณ
ประชาธิปไตยบนเส้นขนาน (2538)*♣	วินทร์ เลียววาริณ
ปีกความฝัน (2535)	นิพพานฯ
ผ้าทอง (2536)	แก้วแก้ว
ผู้หญิงคนนี้ชื่อบุญรอด (2524)	โบตัน
แผ่นดินนี้ยังร้อนรมย์ (2519)	สีฟ้า
ไม่ต้องลม (2533)	โบตัน
ฝั่งแสงจันทร์ (2514)*	ประชาคม ลุนาชัย
พญาไร่โบ (2542)	กฤษณา อโศกสิน
พระจันทร์สีน้ำเงิน (2519)	สุวรรณี สุคนธา
พุนกยูง (2521)	นันทนา วีระชน
เพลิงบินใบจิว (2535)	กฤษณา อโศกสิน
ฟ้าใกล้ทะเลกว้าง (2538)	นราวดี
ฟ้าสูงที่กลางใจ (2538)	นราวดี
ไฟทะเล (2531)*	กัญญ์ชลา
ไฟหนาว (2523)	กฤษณา อโศกสิน
ไฟหลงเชื้อ (2520)*	อรุณมณีย์
ภมร (2531)	กฤษณา อโศกสิน
มณีราว (2531)	ว.วินิจัยกุล
เมืองโหล่เพล (2535)	ว.วินิจัยกุล
เมืองลับแล (2540)	มาลา คำจันทร์
แม่เบ๊ย (2530)	วานิช จรุงกิจอนันต์
ไม้ผลัดใบ (2518)	กฤษณา อโศกสิน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รัฐมนตรีหญิง (2519)	ดวงใจ
รัตนโกสินทร์ (2530)	ว.วินิจฉัยกุล
รากแก้ว (2517)	กฤษณา อโศกสิน
รากนครา (2541)	ปิยะพร ศักดิ์เกษม
ร่างโลกีย์ (2537)	ไพโรจน์ บุญประกอบ
ลมที่เปลี่ยนทาง (2520)	กฤษณา อโศกสิน
ลว.สุดท้าย (2523)*	โก้ บางกอก
ลอตลายมังกร (2534)	ประภัสสร เสวิกุล
คนละคร (2528)	ว.วินิจฉัยกุล
ลานลูกไม้ (2530)	กัญญ์ชลา
ลำเนาป่า (2527)	ศิริเมอร อุณหรูป
ลูกอีสาน (2519)*	คำพูน บุญทวี
วงเวียนชีวิต (2515)	สีฟ้า
เวลา (2537)* ♣	ชาติ กอบจิตติ
เศรษฐินี (2524)	ศรีฟ้า ลดาวัลย์
สมการวัย (2531)	ศรีฟ้า ลดาวัลย์
สร้อยทอง (2518)	นิมิต ภูมิถาวร
สองฝั่งคลอง (2534)	ว.วินิจฉัยกุล
สำเภาทอง (2542)	ประภัสสร เสวิกุล
เส้นไหมสีเงิน (2532)	ว.วินิจฉัยกุล
หนังสือไฟ (2525)	โสภาค สุวรรณ
หิมาลายัน (2538)	ประภัสสร เสวิกุล
อยู่กับกิ่ง (2519)	หยก บูรพา
อ้อมอกภูเขา (2527)	เฉลิมศักดิ์ แห่งมงาม
อัฒมณี (2521)	แกมกาญจน์ สุวรรณ
อำนาจ (2526)	ประภัสสร เสวิกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเภทเรื่องสั้น

หนังสือ 32 เรื่อง (ตีเด่น 6 เรื่อง)

ชื่อเรื่อง/ปี	ผู้แต่ง/นามปากกา
ของแถม (2532)	ปางบุญ
ครอบครัววงกลางถนน (2536)*	ศิลา ไคมฉาย
ครีบทัก (2534)	ประภัสสร เสวิกุล
ความรัก (2540)	ชามา
คิดถึงทุกปี (2542)	บินหลา สันกาลาศิรี
คำวิงวอนของมนุษยชาติ (2536)	นิรันดร์ บุญจันทร์
จุดสว่างในม่านมืด (2538)	ตะวัน สันติภาพ
ข้างเหยียบนา พระยาเหยียบเมือง (2542)	สนั่น ชูสกุล
เด็กชายสามตาผู้บังเอิญตกลงมาบนโลก (2539)	มหรณพ โคมเจลา
ตุลาคม (2538)	ไพฑูรย์ ัญญา
ได้มีน้ำ (2532)*	อำนาจ เย็นสบาย
โบยบินไปในวัยเยาว์ (2535)	ไพฑูรย์ ัญญา
ผู้สืบทอด (2537)*	ณัฐ ศาสตร์ส่องวิทย์
ฟ้าหาคฝน (2532)	ถวัลย์ มาศจรัส
ไฟพรางเทียน (2536)	มาลา คำจันทร์
แม่สาธุ (2537)	ศรีดาวเรือง
แมวเมืองบัว (2541)	สุภาจรรย์
ระหว่างการเดินทาง (2537)	รักษ์ มนูญญา
ร่างแหวิหค (2534)*	มาโนช พรหมสิงห์
ละครทันสมัย (2532)	นฤมิตร ประพันธ์
ลูกแก้วสำรองและเรื่องสั้นต่าง ๆ (2540)*	ประชาคม ลุนาชัย
แล้วเมล็ดพันธุ์มีหยิ่งรัก (2542)	ศิลา ไคมฉาย
สมุดปกดำกับใบไม้สีแดง (2539)	วินทร์ เลียววาริณ
สองแม่ (2539)	เหลียงฝ้ายคำ
สะพานขาด (2535)	กนกพงศ์ สงสมพันธุ์
เสรีภาพในกล่องของขวัญ (2536)	กานติ ณ ศรัทธา
หมอบใบไม้	ถวัลย์ มาศจรัส
หมื่นเขียว คมหนาม (2537)	กร ศิริวัฒน์
เหนือจอมพลยังมีจอมคน (2534)	รพีพร
อาเพศกำสรวล (2538)*	วินทร์ เลียววาริณ
อ่างมังกร (2534)	อำนาจ เย็นสบาย
เอาโลกมาทำปากกา (2539)	ตะวัน สันติภาพ